Eduskunnan hallintovaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle kansalaisuuslain muuttamisesta

Eduskunnan hallintovaliokunta on pyytänyt Suojelupoliisilta lausuntoa otsikossa mainitusta hallituksen esityksestä, jonka tavoitteena on uudistaa kansalaisuuslakia pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman mukaisesti tiukentamalla kansalaistamisen edellytyksiä. Hallituksen esitykseen sisältyvien ehdotusten toteuttamisella muun muassa vahvistettaisiin kansallisen turvallisuuden arvioinnin merkitystä silloin kun päätetään kansalaisuuden myöntämisestä ja sen menettämisestä.

Suojelupoliisi katsoo, että useat lausuttavana olevaan hallituksen esitykseen sisältyvät ehdotukset kansalaisuuslain muuttamiseksi ovat omiaan edistämään Suomen kansallista turvallisuutta. Näin ollen se pitää niiden toteuttamista esitetyn mukaisesti kannatettavana ja tärkeänä.

Voimassa olevan kansalaisuuslain mukaan kansalaistamisen edellytykset muuten täyttävän henkilön kansalaisuushakemukseen tehdään kielteinen päätös, jos on perusteltua syytä epäillä, että kansalaistaminen vaarantaa valtion turvallisuutta. Kansalaisuushakemuksesta poiketen kansalaisuusilmoitukseen ei ole nykyisin mahdollista tehdä kielteistä päätöstä valtion turvallisuuden vaarantumisen perusteella. Lakiin ehdotetaan siksi lisättäväksi uusi yleissäännös, jonka mukaan perusteltu syy epäillä kansallisen turvallisuuden vaarantumista estäisi kansalaisuuden myöntämisen siihen katsomatta, onko kyse kansalaisuushakemus- vai kansalaisuusilmoitusasiasta. Lisäksi säädettäisiin Maahanmuuttoviraston mahdollisuudesta pyytää lausunto Suojelupoliisilta paitsi kansalaisuushakemuksesta, myös kansalaisuusilmoituksesta.

Suojelupoliisi pitää edellä mainittuja muutosehdotuksia perusteltuina ja kannatettavina. Vaikka ilmoituksesta tapahtuvan kansalaistamisen soveltamisala on verrattain suppea ja kansalaisuusilmoitusten lukumäärä merkittävästi vähäisempi kuin kansalaisuushakemusten, ei ole perusteita olettaa, etteikö myös ilmoituksen perusteella tapahtuvasta kansalaistamisesta voisi yksittäisissä tapauksissa aiheutua vaaraa kansalliselle turvallisuudelle. Tällaisissa tapauksissa henkilön kansalaistaminen tulee voida estää.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kansalaisuuslain 33 a §:ää, joka tuli voimaan vuonna 2019 ja jossa säädetään kansalaisuuden menettämisestä maanpetos-, valtiopetos- tai terrorismirikokseen syyllistymisen perusteella. Nykyisin henkilö voi menettää Suomen kansalaisuutensa sillä perusteella, että hän on syyllistynyt sellaiseen Suomen elintärkeisiin etuihin

SUOJELUPOLIISI
Ratakatu 12, PL 151, 00121 HELSINKI
Vaihde 0295 480 131 | kirjaamo@supo.fi | www.supo.fi

kohdistuvaan maanpetos-, valtiopetos- tai terrorismirikokseen, josta on säädetty ankarimmaksi rangaistukseksi vähintään kahdeksan vuotta vankeutta. Tämän lisäksi kansalaisuuden menettämisen edellytykseksi on säädetty se, että henkilö tuomitaan edellä mainitusta rikoksesta vähintään viiden vuoden ehdottomaan vankeus- tai yhdistelmärangaistukseen.

Hallituksen esityksessä sääntelyä ehdotetaan muutettavaksi niin, että kansalaisuuden voisi jatkossa menettää sellaisen maanpetos-, valtiopetos- tai terrorismirikoksen johdosta, josta voidaan tuomita ankarimpana rangaistuksena vähintään kuusi vuotta vankeutta. Muutos laajentaisi, tosin varsin maltillisesti, niiden rikosten luetteloa, jotka voivat johtaa kansalaisuuden menettämiseen.

Käytännössä merkittävämpi muutos olisi se, että rikoksesta tosiasiassa tuomittavan vankeus- tai yhdistelmärangaistuksen raja laskettaisiin viidestä vuodesta kahteen vuoteen.

Suojelupoliisi toteaa pitävänsä sääntelyn laajentamista hallituksen esityksessä ehdotetulla tavalla kannatettavana. Suojelupoliisi on aiemmin kansalaisuuslain 33 a §:stä lausuessaan johdonmukaisesti pitänyt esillä sitä, että nykysääntelyn asettama vaatimus vähintään viiden vuoden mittaiseen vankeusrangaistukseen tuomitsemisesta on selvästi ylimitoitettu, kun otetaan huomioon, että rangaistukset ylipäätään yleensä tuomitaan rangaistusasteikon alapäästä. Sääntelyn ei tulisi olla olemassa lähinnä vain teoreettiseksi katsottavia tilanteita varten. Tästä näkökulmasta Suojelupoliisi pitää tervetulleena sitä, että tuomitun rangaistuksen raja lasketaan viidestä vuodesta kahteen vuoteen. Suomen kansalaisuuden saaneelta tulee voida edellyttää, ettei hän syyllisty vakaviin maanpetos-, valtiopetos- tai terrorismirikoksiin sitä valtiota vastaan, joka on myöntänyt hänelle kansalaisuuden. Hallituksen esityksessä mainitulla tavalla sääntelyn muuttamisella voidaan arvioida olevan sekä yleisestävää, että varsinkin erityisestävää vaikutusta.

Lopuksi Suojelupoliisi toteaa, että kansalaisuuslain 6 §:ään ehdotetaan muutosta, jolla pyritään kannustamaan kansalaisuuden hakijoita nykyistä aktiivisempaan asiakirjanäytön hankkimiseen ja esittämiseen henkilöllisyyttään koskien. Suojelupoliisi yhtyy hallituksen esityksessä julkituotuun näkemykseen, että muutos edistäessään hakijoiden henkilöllisyyden selvittämistä on omiaan myös parantamaan kansallista turvallisuutta.

Päälakimies Jan Sjöblom